כג: הקורא עומד פרק שלישי מגילה

לא שנו אלא במקום שאין מתרגמין. ועל זה אנו סומכין שאין אנו מתרגמין הפטרות [a] שבכל ימות השנה וכן הפרשיות: **אין** פורסין על שמע פחות מעשרה. בירושלמי מפרש שאם התפילו בעשרה ויצאו מקצתן אח"כ גומרין ועל היוצאים הוא אומר ועוזבי ה' יכלו (ישעיה ו'). וכן הלכה: **ואין** פורסין על שמע. הקונטרס פירש בני אדם שבאו בגית הכנסת אחר שהתפללו הצבור וויצים לומר קדיש וברכו לריך עשרה ור"ת פירש דבשבעה שלא שמעו עם שלש אחריס שני וה"ג ליתא בסמ' קופריס[b] רבותיו שבמערב אומרים בשבעה ונותנים טעם לדבריהם דכתיב בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה' (שופטים ה) דאיכא בשבע תיבות וי"א אפילו בשנה משום דברכו הוי הששי וי"ת כתב בספר הישר בחמשה משום דליכא אלא חמש תיבות עד ברכו וג"ל אפילו בשלשה שלא שמעו והכי פירושו דקרא בפרוע פרעות בישראל שלא עשו מה שמוטל עליהם לעשות אז יתנדב העם לברך ה' וליכא אלא שלש תיבות עד בהתנדב ותלמידי רש"י פירשו משמו דאפילו בשביל אחד שלא שמע ואפילו אותו שמע כבר יכול להוציא אותן שלא שמעו כמו שאנו רואים שיש לצור שאף על פי שהתפלל כבר השמונה עשרה ברכות בלחש חוזר ומתפלל בקול רם ואע"פ שכולנו בקיאין עכשיו מ"מ יש"ל דאין זה ראייה כל כך דשאני השמונה עשרה ברכות שהרי אם היה מתפלל מתפילה בקול רם שאם לא יכוונו לבם להגיע עם שליח לצור במקום קדושה ומודים ור"ת לא היה רואה לעשות אפילו לעצמו:

ואמר ר' יצחק א"ר יוחנן ברכת אבלים בעשרה. פירש ר"י דלא מיירי בברכת המזון שהרי לא היתה ברחוב העיר לדפי' פרק קמא דכתובות (דף ח: ושם) אלא מיירי בברכות שהיו אומרים ברחוב העיר בתעמדות שהיו עושין לנחם אבלים אבל בשל ברכת המזון סגי בשלשה והוא עצמו מצטרף כדפירש הטעם שם: **עשרה** בהנים בו'. קשיא לי אמאי לא בעי אחד עשר דאין ר"ד שקול בכל דבר שהוא תלוי שעומד בשקול הדעת[c]: **ואדם** מי קדוש. פירש הקונטרס פ"ק דסנהדרין (דף טו.) והא אין נמכר בשוק כעבד לכן אין קדוש וקשיא אמאי לא קאמר דמיירי בעבד כנעני שיכול אדם להקדישו דהא עבד כנעני שפיר קרוי אדם כדאמרינן פ' השולח (גיטין לח: ושם[d]) כל חרש אשר יחרס מן האדם לא יפדה לרבות עבדו ושפחתו הכנעניים וי"ל דאי איתא דמיירי בעבד כנעני סגי בשלשה אבל בעשרה לא כדאיתא בירושלמי גזרה שמא ישמעו ויבכרו את"ת אימא דההיא ירושלמי מיירי בדינא דרבנן אבל בדינא דאורייתא צריך עשרה וא"כ הדר קושיין לדוכתיה דכי פריך אדם מי קדיש ליטני דמיירי בעבד כנעני וי"ל דפשיטא ליה דמתניתין חשיב ותני הדיינין שלריך לעשות וא"כ אי איתא דמיירי בעבד הא הוה בשלשה ועוד נראה דסבר ליה למקשן דאי איתא דמיירי בעבד הוה ליה לפרושי בהדיא הקרקעות והעבדים תשעה וכהן כדקתני בכל מקום הקרקעות והעבדים [וע"ע תוספות סנהדרין טו. ד"ה אדם]: **שמין** אותו בעבד ועבד איתקש לקרקעות דכתיב **והתנחלתם אותם** וגו'. משמע דעבד עברי איתקש לקרקעות והכי נמי משמע פרק קמא דקדושין (דף ז. ושם) דאשה הוה לה נכסים שיש להן אחריות מטעם דעבד איתקש לקרקע וקשיא דהיינו דווקא עבד כנעני דעליה כתיב קרא דוהתנחלתם אבל עבד עברי לא מציגו כלל דאיתקש לקרקע ודאי הכא דקדושין יש לדחות כדפירש שם אבל הכא קשיא:

ובגבא

כנגדו נמי לא בעינן. לקבוע ג' פסוקים כנגד אותן שקורא המפטיר בתורה: **מקום שיש תורגמן שאני.** שיש טורח לצבור: **מתני' אין פורסין על שמע.** מנין הבא לבית הכנסת לאחר שקראו הצבור את שמע עומד אחד ואומר קדיש וברכו וברכה ראשונה שבקריאת שמע. פורסין לשון חלי הדבר: **ואין עוברין לפני התיבה.** שליח לצור: **ואין נושאין כפיהן.** הכהנים: **אין קורין בתורה.** לצבור: **אין עושין מעמד ומושב.** לאת כשנושאין את המת לקוברו היו יושבין ז' פעמים לבכות את המת והרוצה לקופדו יקפוד והכי תניא (כ"ב דף ק:) אין פותחין משבעה מעמדות ומושבות לאת כגון עמדו יקרים עמודו שבו יקרים שבו: **ברכת אבלים.** מפרש בגמ': **ותנחומי אבלים.** כשמחזיר מן הקברות עומדין ומנחמין את האבל ואין שוה פחותה מעשרה במסכת סנהדרין (דף יט.): **ואין מזמנין על המזון בשם.** שברך אלהינו: **והקרקעות.** של הקדש הבא לפדותן לריך עשרה ואחד מהן כהן: **ואדם כיוצא בהן.** אם בא (ב) לפדות מיד הקדש ובגמ' מפרש לה: **גמ' עדה.** אין פחותה מעשרה שנאמר עד מתי לעדה הרעה הזאת יצאו יהושע וכלב: **לאו אורח ארעא.** להטריח שליח לכך ולקריאתן יקרים דא"כ מה הנאת למרובין: **אין אבלים מן המנין.** שהרי הוא אומר ברכה לנחמים בפני עצמן אמינו בעל הגמול יעלם לכם גמולכם הטוב בא"י משלם הגמול ונאבלים בפני עצמן אמינו בעל נחמות יינחם אתכם בא"י מנחם אבלים[e] ואינו כולנו יחד: **ג' כהנים כתוכים.** בפרשת הקדשות[f] שלשה בערכין ושלשה בבהמה וארבעה בקרקעות וכיון דמשלמי בהו עשרה בענין עשרה גברי: **חד לגופיה.** דכהן בעינן: **ואימא חמשה כהנים וחמשה ישראלים.** כיון דטעמא משום מיעוט אחר מיעוט הוא השלישי אינו מיעוט אחר מיעוט וכיון דדרשת ליה (ג) שני מיעוט אחר מיעוט אימרבי לישראל כי הדר אתא כהן שלישי אמטועינן דליהוי כהן ולא ישראל וכן ה' וכן ז' וכן ט': **עבד איתקש לקרקעות.** שנאמר והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה לעולם בהם מעבדו: **מתני' ולא יקרא למתורגמן יותר מפסוק אחד.** שלא יטעה מתורגמן (מן) המתרגם על פה:

ובגבא

בנגדו נמי לא בעינן. לקבוע ג' פסוקים בנגד אותן שקורא המפטיר בתורה: **מקום שיש תורגמן שאני.** שיש טורח לצבור: **מתני' אין פורסין על שמע.** מנין הבא לבית הכנסת לאחר שקראו הצבור את שמע עומד אחד ואומר קדיש וברכו וברכה ראשונה שבקריאת שמע. פורסין לשון חלי הדבר: **ואין עוברין לפני התיבה.** שליח לצור: **ואין נושאין כפיהן.** הכהנים: **אין קורין בתורה.** לצבור: **אין עושין מעמד ומושב.** כשנושאין את המת לקוברו היו יושבין ז' פעמים לבכות את המת והרוצה לקופדו יקפוד והכי תניא (כ"ב דף ק:) אין פותחין משבעה מעמדות ומושבות לאת כגון עמדו יקרים עמודו שבו יקרים שבו: **ברכת אבלים.** מפרש בגמ': **ותנחומי אבלים.** כשמחזיר מן הקברות עומדין ומנחמין את האבל ואין שוה פחותה מעשרה במסכת סנהדרין (דף יט.): **ואין מזמנין על המזון בשם.** שברך אלהינו: **והקרקעות.** של הקדש הבא לפדותן לריך עשרה ואחד מהן כהן: **ואדם כיוצא בהן.** אם בא (ב) לפדות מיד הקדש ובגמ' מפרש לה: **גמ' עדה.** אין פחותה מעשרה שנאמר עד מתי לעדה הרעה הזאת יצאו יהושע וכלב: **לאו אורח ארעא.** להטריח שליח לכך ולקריאתן יקרים דא"כ מה הנאת למרובין: **אין אבלים מן המנין.** שהרי הוא אומר ברכה לנחמים בפני עצמן אמינו בעל הגמול יעלם לכם גמולכם הטוב בא"י משלם הגמול ונאבלים בפני עצמן אמינו בעל נחמות יינחם אתכם בא"י מנחם אבלים[e] ואינו כולנו יחד: **ג' כהנים כתוכים.** בפרשת הקדשות[f] שלשה בערכין ושלשה בבהמה וארבעה בקרקעות וכיון דמשלמי בהו עשרה בענין עשרה גברי: **חד לגופיה.** דכהן בעינן: **ואימא חמשה כהנים וחמשה ישראלים.** כיון דטעמא משום מיעוט אחר מיעוט הוא השלישי אינו מיעוט אחר מיעוט וכיון דדרשת ליה (ג) שני מיעוט אחר מיעוט אימרבי לישראל כי הדר אתא כהן שלישי אמטועינן דליהוי כהן ולא ישראל וכן ה' וכן ז' וכן ט': **עבד איתקש לקרקעות.** שנאמר והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה לעולם בהם מעבדו: **מתני' ולא יקרא למתורגמן יותר מפסוק אחד.** שלא יטעה מתורגמן (מן) המתרגם על פה:

ובגבא

ובגבא ראין עוברין לפני התיבה ראין נושאין כפיהן ראין קורין בתורה ראין מפטירין בנביא ראין עושין מעמד ומושב ראין אומרים ברכת אבילים שהיא ברכת רחבה, ואמר ר' יוחנן ברכת אבילים בעשרה ראין אבילים מן המנין. ותנחומי אבילים וברכת חתנים ראין מזמנים על המזון בשם, פחות מעשרה. מנא לן דא"מרו משום ר' יוחנן דכתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל, וכתיב התם הבדלו מתוך העדה הזאת, וכתיב עד מתי לעדה הרעה הזאת. יצאו יהושע וכלב נשארו המרגלים י' והן שנקראו העדה. ומפורש בתלמוד ארץ ישראל מהאי קרא דכתיב בבני יעקב לשבור בתוך הבאים וכתיב וירדו אחי יוסף עשרה. ומקשינן ביירושלמי מכיון דתנינן אין פורשין את שמע, ליורדה מילה תנינן אין עוברין לפני התיבה פחות מעשרה. ופרקינן לכן צריכה כהדה דתני אין פורשין את שמע פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו מקצתן גומרין, וכן כולם השניים במשנתינו כיוצא בהן, ועל כולן הוא אומר ועוזבי ה' יכלו. [ואדם כיוצא בהן] וכן אדם שאמר דמי עלי שמין אותו כעבד, ולא יהיה פחות מעשרה. [מתני'] הקורא בתורה לא יפחות לו מג' פסוקים כנגד תורה נביאים וכתובים. ולא יקרא לתורגמן בתורה יותר מפסוק אחד

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פי"ב מהל' תפלה הלכה יג טוש"ע א"ח סי' רפד סעיף ח:
מג ב מיי' שם הלכה יג סמג עשין יט טוש"ח שם:
מד ג מיי' פי"ח מהלכות תפלה הלכה ה סמג שם טוש"ע א"ח סי' נה סעיף ח: מה ד מיי' שם [הל' ד] טוש"ע א"ח סי' סט סעיף ח:
מו ה מיי' שם הל' ה [ופש"ו שם הל' ון] טוש"ע א"ח סי' קכח סעיף ח:
מז ו מיי' שם הלכה ד ופי"ב הלכה ג טוש"ע א"ח סי' קמג סעיף ח:
מח ז מיי' פי"ח שם הל"ד:
מט ח מיי' פי"ב מהל' אבל הלכה ד טוש"ע י"ד סי' שמו:
נ ט מיי' פי"ג מהלכות אבל הלכה ח סמג עשין מד"ס ב טור שם:
נא י מיי' פ"ב מהלכות ברכות הלכה י ופי"א מהלכות אישות הלכה ה טוש"ע אה"ע סי' סב סעיף ד:
נב כ מיי' פי"ה מהלכות ברכות הלכה ד סמג עשין קח טוש"ע א"ח סימן קנב סעיף ח:
נג ל מ מיי' פי"ח מהל' ערכין הלכה כ:
נד נ מיי' פי"ח מהלכות תפלה הלכה י טור ש"ע א"ח [וסי' נה סעיף ח] ון וסי' סט סעיף ח:
נה ס מיי' פי"ג מהל' אבל הלכה ח סמג עשין תד"ס ב טור י"ד סי' שנו:
נו ע מיי' פ"ב מהלכות ברכות הלכה י ופי"א מהל' אישות הל"ה טוש"ע אה"ע סי' ס"ב סעיף ד:
נז פ מיי' פ"ח מהלכות ערכין הלכה כ:
נח צ מיי' פי"ג מהלכות תפלה הלכה ג טור ש"ע א"ח סי' קלו סעיף כ:
נט ק מיי' שם הלכה י טוש"ע א"ח סי' קמה סעיף ח:

תורה אור השלם

1. כה אמר יי צבאות אלהי ישראל עלותיכם ספו על ובחיכם ואכלו בשר: ירמיהו ז כא
2. ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני יי מקדשכם: ויקרא כב לב
3. הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אתם כרגע: במדבר טז כא
4. עד מתי לעדה הרעה הזאת אשר המה מלינים עלי את תלונת בני ישראל אשר המה מלינים עלי שמעתי: במדבר יד כז
5. והתנחלתם אתם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה לעלם בהם תעבדו ובאחיכם בני ישראל איש באחיו לא תרדה בו בפרך: ויקרא כה מו

מסורת הש"ס

a) [סנהדרין כ.], b) [ברכות כח: ע"ש], g) [ברכות כח: ע"ש סנהדרין עד: ע"ש], d) [כ"ב ק:], e) [כתובות ח., ו) [ברכות מה:], ז) [סנהדרין טו., ח) [כסנהדרין ליתא], ט) [יומא מג. וש"נ], י) [סנהדרין טו.], כ) [כתובות ח:], ל) [ויקרא מז.], מ) [ר"ה הל"ז], נ) [עי' תוס' ערכין יט: ד"ה לו דלמא], ס) [ע"ש דמייתי קרא אחרינא].

גליון הש"ס

גמ' כיון דבעי לביטר בברך לאלהינו. עי' ברכות דף מט ע"ב תוס' ד"ה נברך: תוס' ד"ה לא שנו וכו' שבבל יוצא השנה. עי' לקמן דף כד ע"ב תוס' ד"ה ואם היו:

הגהות הב"ח

(א) במשנה ואין מזמנין על המזון בשם: (ב) רש"י ד"ה ואדם וכו' אם בא לפטור עצמו מיד: (ג) ד"ה ואימא חמשה וכו' דכיון דדרשת ליה כהן שני מיעוט:

מוסף רש"י

ובקרקעות תשעה וכהן. קרקעות של הקדש צריך תשעה והשאירי כהן לשומן אם בא לפדותן, כגמלא מפרש ויליף לה מקרא' (סנהדרין ב.). **ואדם.** הבא לפדות עצמו מיד הקדש לריך עשרה לשומו, וגמרא פריך אדם מי קדיש (שם). **כיוצא בהן.** בקרקעות, דכמי נמי תשע וכהן לשומו (שם טו.). **עמדו יקרים עמודו.** לאחר שיסבו מעט היה הממונה אומר להן עמדו ולכו אל מקום אחר, כך נראה בעיני (חשב"ם ב"ב ק:). **מיעוט אחר מיעוט.** בכולהו ממעטי ישראל, דמשמע הכן ולא ישראל (סנהדרין שם). **ואימא חמשה כהנים וחמשה ישראלים.** בענין, דקמא לגופיה ישני לי הני מיעוטי אחר מיעוטי, ושלישי הדר אינטריך לגופיה דיהיה כהן, דכיון דאיתרבי ליה ממיעוט אחר מיעוט דאפילו ישראל, מי הדר כתב כהן דוקא כתביה, דלאו מיעוט אחר מיעוט הוא, דהא שני לאו מיעוט הוא אלא ריבוי, וכן כולם חד דוקא וחד הוי מיעוט אחר מיעוט (שם). **אדם מי קדוש.** והא אין נמכר בשוק כעבד לכן אין קדוש (חוס' כאן בשם רש"י סנהדרין, ולפנינו שם אינו).

רבינו חננאל

כנגדו לא צריך. והדעת נטה שאינו עולה. ואי סליק עניין ההפטרה, לא חיישינן לכ"א פסוקים. וכן אי איכא תורגמן אפי' לא קרא מן ההפטרה אלא בי' פסוקים פוסק, כדי יוחנן דדיו. [מתני'] אין פורסין

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com